

Seminář ze sociální psychologie

podzim 2014

Mgr. Zuzana Kročáková

podmínky udělení zápočtu a jiné dohody:

1. DOCHÁZKA

- * 100% docházka
- * v případě absence se nemusíte se omlouvat, ale hodina musí být nahrazena
- * toto nahrazení je možné 2x za semestr
- * **náhrada** je možná **navštívením jiné hodiny** semináře (a není nutné to předem nahlašovat)
- * a to v pondělí 9.20, 10.15 (v A3P) a 12.05 (v uč.42) nebo v úterý od 9.20 (v uč. 33) nebo 12.05 (v uč. 42)
- * má smysl nahrazovat pouze v hodinách s tématem, které vám uniklo, začali jsme v sudém týdnu a v lichém se bude většina témat opakovat
- * ... či **písemně** náhradní prací, o níž si požádáte e-mailem (7477@mail.muni.cz) do dvou týdnů od nahrazované absence. Vaše vypracování náhradního úkolu musí být časově i tematicky adekvátní hodině semináře.

podmínky udělení zápočtu a jiné dohody:

2. DOMÁCÍ PŘÍPRAVA

- * Pokud se chceme v semináři věnovat praktickým a sebezkušenostním stránkám témat, je potřeba, abyste se té teoretické věnovali „doma“.
- * Před některými semináři bude zadáno samostudium z učebnice Sociální psychologie (od J. Řezáče).
- * V semináři pak budeme z nastudovaných poznatky dále pracovat.
- * Přípravu na zadané téma považuji za podmínku účasti na semináři.

podmínky udělení zápočtu a jiné dohody:

3. SEMINÁRNÍ PRÁCE

- * výše uvedená bude mít formu eseje zpracovávajícího zadané téma
- * přesné podmínky odevzdání této práce budou zveřejněny spolu s jejím zadáním

PROSBA A DOBRÁ RADA NA ZÁVĚR

- * Než mi napíšete e-mail s otázkou, přečtěte si (znovu) tyto podmínky, nenajdete-li v nich odpověď.
- * Pokud budete mít nějaký problém, řešte ho, nenechávejte „vyhnít“. Jsem ochotná se s vámi na leccems domluvit, pokud budete svou situaci řešit včas. Ale jsem velmi nevstřícná k prohlášením typu: „*Já jsem nevěděl/a a já jsem myslel/a, že...*“ na konci semestru.
- * Učím skoro 300 studentů jen v seminářích soc. psy., proto chci, aby vše běželo k oboustranné spokojenosti. Nechci věnovat svůj čas lidem, kteří neudělají svůj díl práce.

Zadání

Zadání z úvodní hodiny jako příprava na druhou

- * udělejte si jasno v tom, co jsou zátěžové situace
- * seznamte se s reakcemi na frustraci a udělejte si o tom stručné výpisky, které vám pomohou se orientovat
- * tyto výpisky budou vstupenkou do semináře

Zadání z druhé hodiny jako příprava na třetí

- * udělejte si jasno v tom, co je to sociální skupina, jak se liší velká od malé, jaké jsou podstatné znaky soc. skup.
- * udělejte si o tom stručné výpisky, které vám pomohou se orientovat
- * tyto výpisky (rukou psané) budou vstupenkou do semináře, tj. kdo je nebude mít, nemůže se semináře zúčastnit.

Zadání z třetí hodiny jako příprava na čtvrtou

- * udělejte si jasno v tom, co je komunikace, jak probíhá, jak se dělí, jak funguje atp.
- * udělejte si o tom stručné výpisky, které vám pomohou se orientovat
- * tyto výpisky (rukou psané) budou vstupenkou do semináře, tj. kdo je nebude mít, nemůže se semináře zúčastnit.

Zadání ze čtvrté hodiny jako příprava na pátou

- * seznamte se s pojmy **percepce, sebepercepce** a nastudujte si některé **chyby v posuzování druhých**
- * udělejte si o tom stručné výpisky, které vám pomohou se orientovat
- * tyto výpisky (rukou psané) budou vstupenkou do semináře, tj. kdo je nebude mít, nemůže se semináře zúčastnit.

Zadání náhradní práce za absenci v první hodině semináře

- * o písemnou náhradu musíte mít řádně a včas zažádáno (vizte výše)
- * náhradu přineste do své nejbližší hodiny semináře v papírové podobě
- * vytvořte „mapu“ sociální psychologie, která bude zachycovat nejméně 15 podstatných pojmů SP ve vzájemných vztazích
- * připojte odlišnosti mezi SP a sociologií

Zadání náhradní práce za absenci v první hodině semináře

- * o písemnou náhradu musíte mít řádně a včas zažádáno (vizte výše)
- * náhradu přineste do své nejbližší hodiny semináře v papírové podobě
- * vytvořte „mapu“ sociální psychologie, která bude zachycovat nejméně 15 podstatných pojmů SP ve vzájemných vztazích
- * připojte odlišnosti mezi SP a sociologií

Zadání náhradní práce za absenci v druhé hodině semináře

- * Pokud jste chyběli 29., 30. 9, nebo 6., 7. 10. a máte o NP zažádáno, tady je:
- * Odpovězte na následující otázky zvlášt' o frustraci a o stresu:
- * Jaká je to situace, v jakém případě nastává?
- * Co ji způsobuje, jaké jsou příčiny?
- * Jak tento stav prožíváme fyzicky a psychicky?
- * Jak naše osobnost ovlivňuje prožívání tohoto stavu?
- * Jaké jsou evoluční důvody tohoto stavu, proč je máme, co zajišťují?
- * Jak souvisí frustrační tolerance s životním úspěchem?
- * Proč má opakovaný či dlouhodobý stres patologické následky?

Náhradu přineste do své nejbližší hodiny semináře v papírové podobě.

Zadání náhradní práce za absenci ve třetí hodině semináře

- * Pokud jste chyběli 13., 14. 10. , případně 3., 4. 11. a máte o NP zažádáno, tady je:

Odpovězte na následující otázky:

- * Proč je právě soc. skupina místem, kde si člověk naplňuje své nejen sociální potřeby? Které její aspekty to umožňují?
- * Proč se s nástupem puberty mění referenční soc. skupina z rodiny na vrstevnickou skupinu? Které cíle puberty to pomáhá naplňovat?
- * Jaké jsou vlastnosti skupiny, která se nachází ve vývojové fázi performing, tj. jak vypadá taková „dokonalá“ soc. skupina?
- * Co je to skupinová dynamika, jaké má fáze a jak se v nich skupina proměňuje?

Náhradu přineste do své nejbližší hodiny semináře v papírové podobě.

Zadání náhradní práce za absenci ve čtvrté hodině semináře

- * Pokud jste chyběli 11., 12. 11. 18.11. nebo 1. 12. a máte o NP zažádáno, tady je:

Odpovězte na následující otázky:

- * Jaký je vztah mezi komunikací a interakcí, odpověď rozved'te.
- * Proč nelze nekomunikovat?
- * Jakými prostředky komunikujeme? Pokuste se o co možná nejobsáhlejší výčet.
- * Co vše sdělujeme při své promluvě? O čem všem vysíláme nějakou informaci, když např. při setkání s kamarádem řekneme: „Máš pěknou tašku.“ Jaké mohou být naše motivy k takové promluvě, jaké jsou vrstvy našeho sdělení?
- * Jak se může stát, že je verbální a neverbální složka komunikace v nesouladu? Která má v takovém případě „pravdu“? Proč?

Náhradu přineste do své nejbližší hodiny semináře v papírové podobě.

Zadání náhradní práce za absenci v páté hodině semináře

- * Pokud jste chyběli 24. 11., 25. 11., 2. 12. a máte o NP zažádáno, tady je:

Odpovězte na následující otázky:

- * Co je sociální percepce a co zahrnuje?
- * Proč si potřebujeme utvářet první dojem a posuzovat lidi rychle, bez dostatku relevantních informací?
- * Proč lidi, které neznáme dobře, škatulkujeme na základě výrazných znaků či okolností?
- * Dejte vlastní příklad haló-efektu a subjektivní logiky.
- * Vysvětlete labeling a jeho vliv na učitele (nálepkujícího) a žáka (nálepkovaného).
- * Vysvětlete pojem sebenaplňující předpověď a dejte ho do souvislosti se soc. percepcí.

Náhradu přineste na zkoušku, příp. nechte na vrátnici Poříčí 31 na mé jméno a katedru psychologie v papírové podobě.

Stručné obsahy seminářů aneb, co bych měl asi tak vědět

1. seminář

- * SP v kontextu psychologie a sociologie
- * předmět zkoumání SP
- * základní pojmy SP a jejich souvislost:
  - * socializace – produkty, etapy, činitelé, soc. role; soc. učení
  - * sociální skupina – znaky, dynamika, struktura...
  - * interakce, percepce, komunikace
  - * zátěžové situace
- * témata pro semináře: chyby v soc. percepci, reakce na frustraci, komunikace v konfliktu, soc. role a osobnost

2. seminář Zátěžové situace

V každém ze seminářů jsme stihli trochu něco jiného. Tady je vše (snad), ať víte, co si případně dohledat:

- * společné znaky zátěžových situací
- * náročné životní situace
- * o frustraci a o stresu:
  - * Jaká je to situace, v jakém případě nastává?
  - * Co ji způsobuje, jaké jsou příčiny?
  - * Jak tento stav prožíváme fyzicky a psychicky?
  - * Jak naše osobnost ovlivňuje prožívání tohoto stavu?
  - * Jaké jsou evoluční důvody tohoto stavu, proč je máme, co zajišťují?
  - * Jak souvisí frustrační tolerance s životním úspěchem? (vizte např. Marshmallow test na You Tube nebo popis Stanford marshmallow experiment, pro fanoušky TEDTalks, nebo pro ty, co nevědí, co to je: http://www.ted.com/talks/joachim_de_posada_says_don_t_eat_the_marshmallow_yet#t-8337)
  - * Proč má opakovaný či dlouhodobý stres patologické následky?
  - * Jak souvisí motivace k činnosti s její náročností a se stresem? (vizte grafy k heslu *flow channel*)

2. seminář Zátěžové situace

Reakce na frustraci a otázky z nich vyplývající:

- Proč nemotivovat žáky strachem z trestu?
- Co to říká o prožívání školního neúspěchu (situačního) a školní neúspěšnosti (dlouhodobějšího stavu)?
- Jak by to mělo ovlivnit učitele při zvažování trestu chování, které je zjevně důsledkem reakce na frustraci?
- Jak to mají s reakcí na frustraci učitelé? Jak své reakce udělat „výchovnými“?

3. seminář Dynamika sociální skupiny

- * základní vlastnosti sociální skupiny
- * rozdíl mezi velkou a malou soc. skupinou
- * soc. skupina jako prostředí pro uspokojování individuálních potřeb
- * význam soc. skupin v jednotlivých obdobích života
- * zákonitosti vývoje soc. skupiny
- * fáze skup. dynamiky
- * vlastnosti skupiny ve fázi performing – dokonalá skupina
- * časové aspekty dynamiky soc. skup.
- * vliv společných činností a dosahování cílů na vývoj skupiny
- * role vnější autority v jednotlivých fázích

Dynamika sociální skupiny

- * určující znaky malé sociální skupiny
- * http://orchis.brontosaurus.cz/akce/ohbo506/dynamika_socialni_skupiny_tisk.pdf
- * http://cs.wikipedia.org/wiki/Fáze_vývoje_skupiny

Možné role ve třídě

4. seminář Komunikace

- Co je komunikace? V jakém vztahu je k interakci?
- Jaké prostředky používáme při nezprostředkované komunikaci? Jaký je podíl verbální a neverbální komunikace při přijímání sdělení?
- Jaké jsou osobní motivy komunikovat, proč komunikujeme?
- Co vše je při promluvě zároveň (často nevědomě) sdělováno?
- Jaký je rozdíl ve vnímání komunikace mezi dítětem a dospělým?
- Co je to transakční analýza a jaké komunikační pozice popisuje?

5. seminář Percepční stereotypy

- Co je sociální percepce? Co vnímáme, co z toho usuzujeme?
- Co je první dojem? Jak dlouho vzniká? Proč si ho vytváříme?
- Jak to, že se percepčním stereotypům a chybám nedokážeme vyhnout? A proč bychom se o to měli vědomě snažit?
- Jak zmírnit dopad perc. stereotypů?
- Jaké jsou typy perc. ster., vysvětlit jejich fungování.
- Labeling a jeho dopady na žáka i učitele.
- Sebenaplňující předpověď (Pygmalion efekt), jeho projevy a fungování.

6. seminář Opakování

Opakování proběhlo formou „televizní“ soutěže, v níž zazněly tyto otázky, které dávám k dispozici pro Vaše domácí opakování a ověřování znalostí.

SOCIALIZACE

1. Jmenujte 3 produkty socializace.
2. Jaká je základní podmínka socializace?
3. Jaký je vztah mezi socializací a soc. učením?
4. Co je adaptace a co je adjustace?

KOMUNIKACE

1. Definujte komunikaci.
2. Co může vyjádřit celkový vzhled, oblečení?
3. Vyjmenujte všechny prostředky neverbální komunikace.
4. V čem spočívá strategie win-win. Na co se zaměřit, aby bylo možné tohoto výsledku dosáhnout?

6. seminář Opakování

SOC. SKUPINA

1. Jaký je rozdíl mezi soc. skupinou a sociálním agregátem?
2. Vyjmenujte ve správném pořadí fáze vývoje skupiny.
3. K čemu jedinec potřebuje soc. skupinu. Co má navíc oproti dvoustranným vztahům?
4. Čím, jakým typem úkolu posílit skupinu ve fázi norming?

ZÁTĚŽOVÉ SITUACE

1. Co je společné zátěžovým situacím?
2. Co je a čím se vyznačuje náročná životní situace?
3. Jakou roli má adrenalin v zátěžové situaci a ve které?
4. Co jsou to copingové strategie? Dejte příklady.

6. seminář Opakování

SOCIÁLNÍ PERCEPCE

1. Vysvětlete haló-efekt.
2. Jmenujte alespoň 5 sociálních vjemů. Co na druhém vnímám?
3. Jak škodí labeling učiteli (používá-li ho)?
4. Proč neumíme nesoudit a proč bychom se o to měli snažit?

SMĚS

1. Jaký je rozdíl mezi soc. psy. a sociologií?
2. Jaké jsou 3 složky postoje?
3. Jaký vliv má individualita na prožívání stresu?
4. Vysvětlete pojem transakční analýza a připojte pojmy.